

**VERBA MOVENT – EXEMPLA TRAHUNT
ALEBO
MOJA CESTA K VIERE¹**

**Verba movent – exempla trahunt
or
My Way to Belief²**

Eduard Bublinec

*Mons. F. Rábek odovzdáva medailu a diplom
prof. E. Bublinecovi
(Foto Mgr. A. Kulan, PhD.)*

**Vážené slávnostné zhromaždenie, ctené excelencie
a honorácie, moji najmilší!**

Dovoľte mi, aby som v prvom rade poďakoval jeho spektakulárne p. prof. Dr. Ing. Viliamovi Pichlerovi, dekanovi Lesníckej fakulty TU vo Zvolene za laudáciu. Z neho som sa dozvedel veľa pekných vecí o sebe. Sľubujem, že sa budem usilovať tam, kde cítim medzery, ich vyplniť, a ak mi Pán Boh ešte nejaký rok k mojej 82-ke pridá, tak sa napraviť a polepiť.

Ďalej mi dovoľte, aby som podobne ako p. prof. Plašienková predniesol svoj príhovor. Na úvod by som chcel poznamenať, že naše

¹ Prednáška laureáta pri príležitosti udelenia ceny *Fides et ratio* 12. septembra 2018.

² Lecture of the laureate at awarding him the *Fides et ratio* prize on 12th September 2018.

ocenenie má názov Fides et ratio, podľa známej encykliky sv. Jána Pavla II. Názov ocenenia sa skladá z dvoch častí, z Fides – viera a Ratio – rozum, ktorý zahrňuje, reprezentuje aj vedu. Sú to dve krídla, ktorými sa ľudský duch povznáša k pravde. Aj môj príhovor sa bude skladať z dvoch častí, teda z Fides a z Ratio. Poprosil som Jána Pavla II. o dovoľenie a po jeho súhlase začnem najskôr druhou časťou, teda Ratiom a potom Fides – vierou. Vybral som si k tomu jednu aktuálnu a mne obzvlášť blízku tému. Pán prof. Pichler vo svojom laudáciu vyzdvihol môj vzťah k pôde. Budem teda hovoriť o nej, presnejšie o produkčnej funkcii pôdy a o probléme hladu vo svete. Dotknem sa aj populačnej explózie, ktorú prognózoval tzv. Rímsky klub (mimochodom jeho členmi okrem iných bol aj Václav Havel a Michail Gorbačov) takmer pred 60 rokmi v publikácii *Limity rastu*.

Produkčná funkcia pôdy a problém hladu vo svete

Z ekosystémových služieb viazaných na pôdu z hľadiska výživy ľudstva najväčší význam má zásobovacia služba. Patrí medzi produkčné funkcie pôdy. Ide v nej predovšetkým o pôdohospodársku produkciu v širšom slova zmysle. Z hľadiska výživy ľudstva je najdôležitejšia produkcia poľnohospodárskych plodín. Zo syntetizovanej fytohmoty človek spotrebuje na potravu len niekoľko desiatich percenta. Ukazuje sa, že vo vyspelých zemiach produktivita pôd, a tým aj výška úrod sa trvale zvyšuje. Na Zemi pre poľnohospodárstvo sa využíva len okolo 12 – 15 % terestrickej plochy. Avšak podľa materiálov FAO pre zásobovacu službu ľudstva, teda pre produkciu potravín, sa v súčasnosti môže využiť minimálne 25 % súše, teda prakticky dvakrát toľko. Produkcia potravín vo svete stúpa ročne približne o 4 %. Z tejto produkcie ľudstvo každý rok vyhodí 1,3 mld. ton hotových potravín, t. j. neuveriteľných 1 300 000 000 kg/rok (slovom: jedna miliarda tristo miliónov kilogramov!). Slováci podľa štatistík Eurostatu z roku 2015 sú doslova majstri v plytvaní jedlom. Na každého jedného z nás v tejto krajine od dojčiat až po dôchodcov pripadne 165 kg vyhodenej jedla ročne (Kohutiarová 2018). Pápež František nedávno povedal: Spytujte si svedomie, čo robíte s prebytkami potravín a potom chodte ku sviatosti zmierenia, ku spovedi. Ak podľa štatistík OSN vo svete trpí nedostatkom jedla 852 miliónov ľudí a porovnáme to z vyhodnenými potravinami (1,3 mld. ton), ľahko vy počítame, že na každého hladujúceho pripadne 1 526 kg jedla ročne, čo je 4,18 kg/deň. Ak pripustíme, že aj pri nedostatku jedla každý hladujúci má denne k dispozícii aspoň trochu jedla, dajme tomu 0,5 kg potravín a ak náš bohatý obed neprekročí 0,5 kg, tak z toho, čo ľudstvo každý rok vyhodí, by sa nasýtilo ďalších najmenej 3,5 miliardy ľudí. Ak súčasná populácia na svete predstavuje 7,5 mld., tak

by nás mohlo byť v pohode už teraz 11 miliárd. A ak k tomu pridáme ďalšiu, dosiaľ poľnohospodársky nevyužívanú pôdu, tak by naša Zem uživila približne 22 miliárd obyvateľov. Ale sú tu ešte ďalšie zdroje potravín, napr. z vodných, najmä z morských ekosystémov. Kde je teda kľúč k riešeniu hladu? Okrem organizačných, dopravných i finančných problémov, ako spravodlivo rozdeliť obrovské prebytky potravín na jednej strane a eliminovať hlad vo svete na strane druhej, systematické riešenie vidia experti FAO vo zvyšovaní poznatkov o pôde, v jej správnom obrábaní, hnojení, v eliminácii erózie, zavádzaní nových technológií, výkonných osív, ochranou pred škodcami, zabránení strát pri uskladňovaní atď. Viaceré príklady ukazujú, že investovaním do poľnohospodárstva sa darí krajinám aj s vysokou pôrodnosťou a vysokou hustotou obyvateľstva zabrániť hladu (napr. Filipíny „zelenou revolúciou“ pri pestovaní ryže, Čína, Japonsko, niektoré islamské krajiny, Južná Kórea atď.). Riešenie problému nedostatku potravín nie je teda v obmedzovaní pôrodnosti, lebo je nás veľa, v zabíjaní nenarodených detí a starých ľudí, v eutanázii, teda v kultúre smrti, ktorú propagujú niektoré medzinárodné organizácie, usilovne podporované svetovým kapitálom. Žiadna populačná explózia, ktorá by spôsobila katastrofu, nám nehrozí. Trvalé riešenie hladu vo svete nespočíva ani v potravinovej pomoci, ale v podporovaní vyššej produkcie potravín v postihnutých krajinách. Aj keď pomoc a solidaritu najmä pri prírodných pohromách by sme nemali vylúčiť. Sv. Matka Tereza sa pýta: Nesprávame sa k chudobným ako k našim smetiakom, kde dávame všetko, čo nepotrebujeme alebo nevládzeme zjesť?!

Vážení priatelia, dovoľte mi teraz, aby som povedal pár myšlienok k ďalšej časti z názvu nášho ocenenia, t. j. k Fides - viere.

Viera v mojom živote

Typickou vlastnosťou nás skôr narodených sú návraty do minulosti. Hodnotíme veci a udalosti, ktoré nás ovplyvnili a nasmerovali našu životnú cestu, naše putovanie, našu názorovú orientáciu. V útlej mladosti iste to bola v prvom rade rodina. Keď som sa už púšťal na vlastné krídla, keď som končil druhý stupeň základnej školy a načala ma puberta so svojimi pochybnosťami, veľmi ma ovplyvnil klobúk obľúbeného učiteľa. Na moje prekvapenie neváhal si ho účtivo podvihnúť, sňať z hlavy, keď sme išli okolo kostola. A to sa písali roky 1953 - 1955, teda azda najtvrdšie roky budovania socializmu a presadzovania marxisticko-leninského ateistického svetonázoru.

Nasledovala vysoká škola vo Zvolene. Tu sme mali viacerých skvelých učiteľov. Spomeniem len niektorých. Bol to napr. prof. Dr. Ing.

et Ing. et Ing. Ján Halaj, DrSc. Za 6 rokov stihol urobiť 3 vysoké školy a aj doktorát (on si tie tituly pred menom a za menom nikdy nepísal). U neho som robil v r. 1956 skúšku z matematickej štatistiky a neskôr sme na vtedajšom VÚLH boli kolegovia. Volali sme ho lesník s ružencom. Totiž na dlhších služobných cestách, keď sa už vyčerpali témy diskusií a rozhovor v aute viazol, vytiahol ruženec a k jeho modlitbe sme sa občas aj my pripojili. A predstavte si, tento človek ako bezpartajný, teda nečlen komunistickej strany, dostal ako jediný lesník najvyššie komunistické ocenenie, ktoré spravidla dostávali len inštitúcie, a nie jednotlivci, a to štátnu cenu Klementa Gottwalda! Keď som sa s ním občas potreboval poradiť, prekonzultovať nejaký odborný problém, pri rozlúčke mi nikdy nezabudol povedať: Súdruh inžinier (vtedy sa súdruhovalo), pracujte, usilovne pracujte a publikujte! Jeho hmotové tabuľky a hmotové krivky pre určovanie produkcie lesných drevín sa budú zrejme používať dovtedy, kým bude mať spoločnosť záujem o drevnú surovinu. Človek - legenda, medzi lesníkmi, pojem najvyššej kategórie. Verba movent - exempla trahunt!

Nemôžem nespomenúť p. prof. Štefana Korpeľa, DrSc., úprimne veriaceho človeka, nositeľa čestného doktorátu z ETH Zürich, teda z univerzity niekoľkých nositeľov Nobelovej ceny, alebo Dr. Ing. Dezidera Magica, ktorý neobstál v politických previerkach v r.1957 a ktorý pre svoj kresťanský svetonázor musel odísť z vysokej školy do tzv. výroby. Robil pomocného robotníka, „šichtníka“, pri murároch. Keď postavili vo Zvolene prvý 10-poschodový panelák, bola z toho veľká sláva. Prišiel redaktor z novín, urobil si fotografiu nového paneláka aj stavbárskej čaty. Potreboval si k nej doplniť ešte aj mená murárov. Keď mu Dezider Magic nadiktoval svoje meno, jeden z robotníkov povedal: Súdruh redaktor, ale napíšte si k Magicovi aj docent, aj doktor, aj inžinier! Takéto boli časy a takéto sme mali vzory.

Ak mi ešte dovoľíte, rád by som spomenul ešte jedného môjho učiteľa, ktorý ma veľmi ovplyvnil. Je to prof. Ing. Róbert Binder, vtedy vedúci Katedry lesných stavieb (jeho synovec Ing. Binder prehradil pri Gabčíkove Dunaj). Bol to vtedy už starší pán, ktorý študoval lesárinu ešte za monarchie, za Rakúska-Uhorska v Banskej Štiavnici. Pre spomienku naňho ma inšpirovalo podujatie, ktoré pripravuje na začiatok októbra t. r. pán dekan prof. Pichler pod názvom „Sliachske pohľadnutie“. O čo ide? Pred 62 rokmi, v r.1956, sa konala na Sliachi významná medzinárodná konferencia pod názvom „O výberkových lesoch na Slovensku“. Bez toho, že by som hodnotil jej mimoriadny význam, spomeniem, že na nej sa okrem iných zúčastnil aj lesnícky odborník svetového renomé prof. Dr. Hans Leibundgut zo spomínanej ETH Zürich. Na večernú diskusiu „pri čaši vína“ prizvali vtedy aj

elévov vedy, t. j. katedrálnych demonštrátorov, švočkárov a pomocné vedecké sily. V rámci tohto posedenia prof. Binder hovoril, ako začínal svoju kariéru za monarchie, pokračoval v nej za prvej Československej republiky, ako bol menovaný za Slovenskej republiky v rokoch 1939 - 1945 za vrchného lesného radcu v Banskej Bystrici a po fronte za profesora, za socializmu bol vo funkcii dekana a vedúcim katedry. Prof. Leibundgut možno aj s trochou irónie sa ho spýtal, ako dokázal toľkým pánom slúžiť. A prof. Binder odpovedal: „Pán kolega, veľmi jednoducho. Vždy som sa držal veľmi múdrej rady Ježiša Krista z evanjelia: dajte cisárovi, čo je cisárovo a Bohu, čo je Božie!“

Facit týchto mojich spomienok môže byť ten, že mladého človeka zrejme najviac formujú príklady. Mládež je našou budúcnosťou. Dávajme jej, kolegynje a kolegovia, dobrý príklad, lebo len dobrí mladí ľudia sú zárukou dobrej budúcnosti Slovenska!

Milí priatelia! Zo slov prof. Bindera som si prvýkrát uvedomil, čo to asi biblia je. V tom čase sme sa vybrali viacerí študenti na hrebeňovku Nízkyymi Tatrami, ktorá bola spojená s duchovným programom. Začal som tam rozmýšľať, aké motto, akú zásadu si zvoliť do života. Ako biologicky orientovanému človekovi, lesníkovi, veľmi sa mi zapáčila a páči stať z evanjelia, ktorú si Vám dovoľím voľne interpretovať. Ježiš v nej hovorí, aby sme sa nestarali príliš o to, čo budeme jesť, čo budeme piť, čím sa zaodějeme. Hovorí - pozrite sa na nebeské vtáky. Ani nesejú, ani nežnú, ani do stodôl a sýpok nezhrmažďujú a váš nebeský Otec ich živí. Nie ste vy viac ako oni? Alebo pozrite na poľné lalie. Nepradú, nešijú, a hovorím Vám, ani Šalamún v celej svojej sláve nebol krajšie odetý ako ktorákoľvek z nich. Čo sa bojíte maloverní, veď váš nebeský otec vie, že toto všetko potrebujete! Ale neleňošte: Proste a dostanete, hľadajte a nájdete, klopte a otvoria vám. Nestarajte sa príliš o zajtrajšok, každý deň má dosť svojho trápenia! Vy máte aj vlasy na hlave spočítané. Tieto slová, tieto myšlienky Ježiš Kristus potom zhrnul do jednej kľúčovej vety: Hľadajte najskôr Božie kráľovstvo a všetko ostatné sa vám pridá. Tohto odporúčania som sa usiloval celý život držať. A nielen to, Bibliu, evanjelium beriem do ruky prakticky každý deň. Rozmýšľam, čo mi chce pre daný deň Ježiš Kristus povedať, čím sa mu mám odvdáčiť. Musím konštatovať, že múdrejšiu knihu nepoznám! Jej vďačím za vieru, pokoj a optimizmus i radosť zo života. Ak by som urobil bilanciu tejto Božej starostlivosti, môžem povedať, že Pán Boh mi veľa dal a ešte aj pridal. Tie nespočetné dobrodenia vymenovať nejdem. O mnohých sme nakoniec počuli v laudáciu pána prof. Pichlera.

Na záver môjho príhovoru budem trochu chválenkárom, narcisom. Prosím, aby ste mi to prepáčili. Ide o jedno výnimočné ocenenie, ktoré sa mi pred nejakými piatimi či šiestimi rokmi dostalo na

Katolíckej univerzite v Ružomberku. Skúšal som študentov. Bol to už posledný termín, ktorý som pred prázdninami vypísal. Ako to už u študentov býva zvykom, skúšku si niektorí odkladajú podľa možnosti až na koniec. Aj na tento termín ich bolo prihlásených dosť. Skúšal som teda aj po obede. Cez presklené dvere miestnosti som zaregistroval, že vyskúšaní študenti neodchádzajú a dokonca ich tam pribúda. Objavili sa tam totiž aj takí, čo už boli na skúške skôr. Chytilo sa ma nejaké nedobré tušenie a spytoval som si svedomie a rozmýšľal som, čo za tým zhromaždením môže byť. Moja predtucha ma nesklamala. Keď som vyskúšal posledného, otvorili sa na posluchárni dvere a do miestnosti sa nahrnuli študenti s vážnymi tvármi s pedelom ročníka (teraz už s Mgr. Jurajom Gregorom) na čele. Na tvárach študentov sa však zračilo niečo, čo sa podobalo skôr šibalstvu. Keď už boli všetci dnu, pedel ročníka predstúpil a vytiahol spoza chrbta veľké, krásne, takmer polmetrové perníkové srdce s nasledujúcim textom, venovaním: „Nášmu p. profesorovi E. Bublincovi za spolu prežitú krásne chvíľu venujú študenti Katolíckej univerzity“. Tak teraz sa vás, priatelia, pýtam. Ktoré ocenenie by ste si viac vážili. Krásne špeciálne vyrobené perníkové srdce od študentov alebo Fides et ratio od Konferencie biskupov Slovenska? Ťažká otázka, ale ľahká odpoveď. Bez Fides, bez viery by nebolo Ratio a ani perníkové srdce.

Ďakujem Vám za to, že ste ma vypočuli, priatelia.

*Prof. Ing. Eduard Bublinc, CSc.
(Foto Mgr. A. Kulan, PhD.)*